

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
UNIVERSITY OF WEST ATTICA

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
DEPARTMENT OF BUSINESS
ADMINISTRATION

ΣΧΟΛΗ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
FACULTY OF BUSINESS, ECONOMICS
AND SOCIAL SCIENCES

ΤΟΜΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
UNIT OF SOCIAL POLICY

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Πανεπιστημιούπολη 2
Ταχ. Δ/ση: Θηβών 250, 12241 Αιγάλεω
Ιστότοπος: <https://sar1.uniwa.gr>

Ημερομηνία: 13.7.2022

Προς:

Τον Πρόεδρο της Ειδικής Διαρκούς Επιτροπής Ευρωπαϊκών Υποθέσεων της Βουλής των Ελλήνων
Τον Πρόεδρο της Διαρκούς Επιτροπής Κοινωνικών Υποθέσεων της Βουλής των Ελλήνων

ΘΕΜΑ: Υπόμνημα του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής στο πλαίσιο της κοινής συνεδρίασης (13 Ιουλίου 2022) της Ειδικής Διαρκούς Επιτροπής Ευρωπαϊκών Υποθέσεων και της Διαρκούς Επιτροπής Κοινωνικών Υποθέσεων για τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα Παιδιά

Στο πλαίσιο της ως άνω Συνεδρίασης, σας καταθέτουμε σχετικό Υπόμνημα.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Καθηγητής Γαβριήλ Αμίτσης

Δρ. Γαβριήλ Αμίτσης
Καθηγητής Δικαίου Κοινωνικής Ασφάλειας
Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων – Τομέας Κοινωνικής Πολιτικής
Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
τηλ./ fax: 22990 25881 / κινητό: 6973 207806
email: amitsis@otenet.gr / skype: [amitsis1967@outlook.com.gr](https://www.skype.com/people/amitsis1967)
academia profile: [independent.academia.edu > GabrielAmitsis](https://independent.academia.edu/GabrielAmitsis)

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ**
UNIVERSITY OF WEST ATTICA

**ΣΧΟΛΗ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
FACULTY OF BUSINESS,
ECONOMICS AND SOCIAL
SCIENCES**

**ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
DEPARTMENT OF BUSINESS ADMINISTRATION**

**ΤΟΜΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
UNIT OF SOCIAL POLICY**

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

**Υπόμνημα στο πλαίσιο της κοινής συνεδρίασης (13 Ιουλίου 2022) της
Ειδικής Διαρκούς Επιτροπής Ευρωπαϊκών Υποθέσεων και της
Διαρκούς Επιτροπής Κοινωνικών Υποθέσεων της Βουλής των
Ελλήνων για τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα Παιδιά**

Αιγάλεω, Ιούλιος 2022

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το ανά χείρας Υπόμνημα εκπονήθηκε από το *Ερευνητικό Εργαστήριο Κοινωνικής Διοίκησης* (ΕΕΚΔ)¹ του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής στο πλαίσιο της κοινής συνεδρίασης (13 Ιουλίου 2022) της Ειδικής Διαρκούς Επιτροπής Ευρωπαϊκών Υποθέσεων και της Διαρκούς Επιτροπής Κοινωνικών Υποθέσεων της Βουλής των Ελλήνων για τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα Παιδιά. Αντανακλά την ισχυρή βούληση της ακαδημαϊκής κοινότητας της χώρας να συμβάλλει δημιουργικά στην ενδυνάμωση της θεσμικής και επιχειρησιακής ποιότητας των δημόσιων πολιτικών πρόληψης και καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών.

Το Υπόμνημα επικεντρώνεται στην εφαρμογή της **Σύστασης (ΕΕ) 2021/1004 του Συμβουλίου της 14ης Ιουνίου 2021 για τη θέσπιση Ευρωπαϊκής Εγγύησης για τα Παιδιά**², που επιδιώκει την πρόληψη και την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού μέσω της διασφάλισης της πρόσβασης των παιδιών που έχουν ανάγκη³, σε ένα σύνολο βασικών υπηρεσιών, συμβάλλοντας ως εκ τούτου στην προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού με την καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας και την προώθηση ίσων ευκαιριών. Η συγκεκριμένη Σύσταση παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την Ελληνική Πολιτεία, καθώς η Ελλάδα εξακολουθεί να παρουσιάζει **υψηλά ποσοστά κινδύνου φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών (31,5% το 2020)**⁴ σε σχέση με τον μέσο όρο των **27 Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (24,2% το 2020)**.

Παρά την έλλειψη νομικής δεσμευτικότητας της εν λόγω Σύστασης, **η υιοθέτηση της από το Συμβούλιο της ΕΕ προσφέρει μία μοναδική ευκαιρία στην Ελληνική πολιτεία να επεξεργασθεί για πρώτη φορά μία ολοκληρωμένη Στρατηγική πρόληψης και καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών**, καλύπτοντας υποχρεώσεις που προβλέπονται ήδη σε δεσμευτικούς μηχανισμούς του Διεθνούς Δικαίου Κοινωνικής Ασφάλειας, όπως ιδίως η Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και ο Αναθεωρημένος Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης του Συμβουλίου της Ευρώπης⁵.

¹ Ιδρύθηκε τον Απρίλιο του 2019 με την υπ. αρ. 16142/2.4.2019 Απόφαση του Προέδρου της Διοικούσας Επιτροπής του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής για την ίδρυση του Εργαστηρίου με τίτλο «Ερευνητικό Εργαστήριο Κοινωνικής Διοίκησης - ΕΕΚΔ» στον Τομέα Κοινωνικής Πολιτικής του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων της Σχολής Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής και τον καθορισμό του Εσωτερικού Κανονισμού του (ΦΕΚ 1349/τ' Β/19.4.2019). Βλ. σχετικά <https://sarl.uniwa.gr>.

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX%3A32021H1004>.

³ Ως «παιδιά που έχουν ανάγκη» ορίζονται άτομα ηλικίας κάτω των 18 ετών που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού.

⁴ Η Ελλάδα βρίσκεται στην **τέταρτη θέση** μετά τη Ρουμανία (41.5%), την Βουλγαρία (36.2%) και την Ισπανία (31.8%).

⁵ Και οι τρεις μηχανισμοί έχουν επικυρωθεί από την Ελληνική Πολιτεία.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. Το στατιστικό προφίλ των παιδιών σε ανάγκη με όρους οικογενειακού εισοδήματος στην Ελλάδα (2020)

Κατηγορία	Αριθμός/ ποσοστό σε σχέση με τον συνολικό πληθυσμό των παιδιών	Διάρθρωση
Παιδιά σε κίνδυνο φτώχειας πριν από κοινωνικές παροχές	766.413 (36,9%)	
Παιδιά σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού	531.000 (31,5%)	0-6 έτη: 120.000 6-11 έτη: 85.000 12-17 έτη: 226.000
Παιδιά σε κίνδυνο φτώχειας μετά από κοινωνικές παροχές	444.478 (21,4%)	
Μονογονεϊκές οικογένειες σε κίνδυνο φτώχειας με ένα τουλάχιστον εξαρτημένο τέκνο	25,6%	
Οικογένειες σε κίνδυνο φτώχειας με τρία τουλάχιστον εξαρτημένα τέκνα	27,2%	

Πηγή: ΕΕΚΔ ΠΑΔΑ, 2022

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. Το στατιστικό προφίλ των παιδιών σε ανάγκη με όρους κοινωνικής ευπάθειας στην Ελλάδα

Κατηγορία	Αριθμός (δημοσιευμένα και αδημοσίευτα στοιχεία)
Παιδιά σε κατάσταση ακραίας στεγαστικής στέρησης	184.872 (2020)
Παιδιά υπήκοοι τρίτων χωρών	190.450 (2020)
Παιδιά αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες	27.617 (Δεκέμβριος 2021)
Παιδιά από την Ουκρανία	5.975 (Απρίλιος 2022)
Ασυνόδευτοι ανήλικοι	2.217 (Δεκέμβριος 2021)
Παιδιά Ρομά	-
Παιδιά σε μονάδες κλειστής φροντίδας	1.581 (2022)
Παιδιά που ζουν με ένα γονέα	220.956 (2020)

Πηγή: ΕΕΚΔ ΠΑΔΑ, 2022

Εισηγήσεις για την εφαρμογή της Σύστασης (ΕΕ) 2021/1004 στην Ελλάδα

Με βάση την σχετική ρήτρα της Σύστασης (ΕΕ) 2021/1004, η Ελλάδα πρέπει να υποβάλει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ένα ολοκληρωμένο Σχέδιο Δράσης που θα καλύπτει την περίοδο 2022-2030 για την εφαρμογή της Σύστασης, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές συνθήκες, καθώς και τις υφιστάμενες δράσεις στήριξης των παιδιών που έχουν ανάγκη. Το Σχέδιο Δράσης πρέπει να περιλαμβάνει ιδίως:

- ❑ τις στοχευμένες κατηγορίες παιδιών που έχουν ανάγκη στις οποίες πρέπει να ανταποκριθούν με αντίστοιχα ολοκληρωμένα μέτρα
- ❑ ποσοτικούς και ποιοτικούς στόχους που θα πρέπει να επιτευχθούν όσον αφορά τα παιδιά που έχουν ανάγκη στα οποία αφορούν τα αντίστοιχα μέτρα, λαμβανομένων υπόψη των περιφερειακών και τοπικών ανισοτήτων
- ❑ τα μέτρα που σχεδιάζονται ή έχουν ληφθεί για την εφαρμογή της παρούσας σύστασης, μεταξύ άλλων σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, και τους αναγκαίους χρηματοδοτικούς πόρους και χρονοδιαγράμματα
- ❑ τα άλλα μέτρα που σχεδιάζονται ή έχουν ληφθεί για την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών και τη ρήξη των διαγενεακών κύκλων μειονεξίας
- ❑ ένα εθνικό πλαίσιο για τη συλλογή δεδομένων, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της σύστασης.

Υπό το πρίσμα αυτό, το Ερευνητικό Εργαστήριο Κοινωνικής Διοίκησης του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής επεξεργάστηκε και κατέθεσε τον Μάρτιο του 2022 στον *Εθνικό Συντονιστή της Εγγύησης για τα Παιδιά* (Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης) ένα πλέγμα έξι (6) συστημικών εισηγήσεων που επικεντρώνονται σε συγκεκριμένους θεματικούς άξονες του Σχεδίου Δράσης, όπως ενδεικτικά οι τομείς της ενεργητικής ένταξης⁶, της κοινωνικής φροντίδας⁷, της κοινωνικής στέγασης⁸ και της κοινωνικής καινοτομίας.

⁶ Επισημαίνεται ότι το Εργαστήριο υλοποίησε πρόσφατα σε συνεργασία με το Γραφείο του **Ταμείου των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά** στην Ελλάδα (UNICEF Greece Country Office) το Ερευνητικό Πρόγραμμα με τίτλο «*Διερεύνηση και Αξιολόγηση των πολιτικών αντιμετώπισης της παιδικής φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στην Ελλάδα*» (*Review of Measures to Address Child Poverty and Social Exclusion in Greece - Undertaking a deep dive analysis of policies, programmes, services, budgets, and mechanisms addressing child poverty and social exclusion in Greece*), το οποίο αποτελεί τμήμα του διετούς Προγράμματος 'Child Guarantee' της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού παιδιών και νέων στην ΕΕ.

⁷ Επισημαίνεται ότι το Εργαστήριο συμμετέχει ως εταίρος στο **European Social Network** (<https://www.esn-eu.org>), το πλέον αντιπροσωπευτικό Ευρωπαϊκό Δίκτυο για τις δημόσιες κοινωνικές υπηρεσίες, που αποτελείται από 150 φορείς 33 χωρών.

⁸ Επισημαίνεται ότι το Εργαστήριο εκπροσωπεί το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής στην συμμετοχή του ως Ακαδημαϊκού Εταίρου στο Δίκτυο **HOUSING EUROPE - The European Federation of Public Cooperative and Social Housing** (<http://www.housingeurope.eu>), το οποίο αποτελείται από 44 Εθνικές και Περιφερειακές Ενώσεις, εκπροσωπώντας περίπου 43.000 παρόχους στέγης από

ΕΙΣΗΓΗΣΗ 1. Θεσμική κατοχύρωση των πολιτικών πρόληψης και καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών

Προτείνεται ως εμβληματική πρωτοβουλία του Σχεδίου Δράσης η δέσμευση της Ελληνικής Πολιτείας να προχωρήσει στην υιοθέτηση ενός Νόμου - Πλαισίου⁹ που θα θεσπίζει το Εθνικό Σύστημα Κοινωνικής Ένταξης των Παιδιών¹⁰ και θα ρυθμίζει τα ακόλουθα πεδία:

- αρχές του Συστήματος¹¹
- οριοθέτηση του προσωπικού (**κριτήρια τυποποίησης δικαιούχων**)¹² και του υλικού (προϋποθέσεις πρόσβασης) πεδίου εφαρμογής του Συστήματος
- τυποποίηση του περιεχομένου του Συστήματος (παροχές, υπηρεσίες και κοινωνικά πλεονεκτήματα)
- κατοχύρωση των βασικών αρχών και διαδικασιών που θα διέπουν τον σχεδιασμό, την εφαρμογή, την παρακολούθηση και τον συντονισμό των παρεμβάσεων του δημόσιου τομέα
- κατοχύρωση του συστήματος δεικτών αξιολόγησης της εφαρμογής των παρεμβάσεων
- κατοχύρωση των βασικών αρχών και διαδικασιών που θα διέπουν την συνεργασία και την δικτύωση μεταξύ φορέων του δημόσιου και του ιδιωτικού (κερδοσκοπικού και μη) τομέα.

28 Ευρωπαϊκά κράτη, που διαχειρίζονται τουλάχιστον 26 εκ. κατοικίες (11% του συνολικού αποθέματος κατοικιών στην Ευρώπη).

⁹ Η συγκριτική έρευνα των συστημάτων κοινωνικής προστασίας της Ευρωπαϊκής Περιφέρειας τεκμηριώνει ότι βαρυσήμαντες μεταρρυθμιστικές πρωτοβουλίες προωθούνται αποτελεσματικότερα όταν κατοχυρώνονται με την υιοθέτηση Νόμων - Πλαισίων. Βλ. ενδεικτικά τον Γερμανικό Νόμο-Πλαίσιο της 30^{ης} Ιουνίου 1961 «Κοινωνική Πρόνοια» (*Bundessozialhilfegesetz*), τον Ιταλικό Νόμο-Πλαίσιο της 8^{ης} Νοεμβρίου 2000 «Υλοποίηση του ολοκληρωμένου συστήματος των παρεμβάσεων και των κοινωνικών υπηρεσιών», τον Γαλλικό Νόμο-Πλαίσιο 1249 της 1^{ης} Δεκεμβρίου 2008 «Σύστημα Εισοδήματος Ενεργητικής Ένταξης» και τον Αγγλικό Νόμο-Πλαίσιο της 1^{ης} Φεβρουαρίου 2012 «Μεταρρύθμιση του Συστήματος Κοινωνικής Πρόνοιας» (*Welfare Reform Act*).

¹⁰ Αντιπροσωπευτικές θεσμικές πρωτοβουλίες έχουν υιοθετηθεί ενδεικτικά από το Ηνωμένο Βασίλειο (the *Child Poverty Act of 2010*), τη Νέα Ζηλανδία (the *Child Poverty Reduction Act of 2018*) και τις ΗΠΑ (the *Child Poverty Reduction Act of 2021*).

¹¹ Οι αρχές πρέπει να στηρίζονται σε δεσμευτικές ρήτρες του Διεθνούς Δικαίου Κοινωνικής Ασφάλειας και σε επιχειρησιακές ρήτρες της ΕΕ, όπως οι Αρχές του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων.

¹² Ο Νόμος - Πλαίσιο μπορεί να προβλέψει και εξουσιοδοτήσεις για την έκδοση σχετικών κανονιστικών διοικητικών πράξεων.

ΕΙΣΗΓΗΣΗ 2. Ενδυνάμωση του κοινωνικού δικτύου προστασίας των πλέον φτωχών παιδιών

Προτείνεται ως εμβληματική πρωτοβουλία του Σχεδίου Δράσης η επιλογή της Ελληνικής Πολιτείας να προωθήσει άμεσα διαδικασίες εξωτερικής αξιολόγησης¹³ και μεταρρύθμισης του Συστήματος Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος¹⁴, με στόχο να κατοχυρώσει στην πράξη σε οικογένειες με «παιδιά που έχουν ανάγκη» σύμφωνα με τον ορισμό της Σύστασης (άτομα ηλικίας κάτω των 18 ετών που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού):

- να εξασφαλίζουν για το μεταβατικό διάστημα που βρίσκονται σε κατάσταση ανάγκης αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης μέσω επαρκών εισοδηματικών παροχών
- να απεγκλωβίζονται μεσοπρόθεσμα από ενδεχόμενες «παγίδες της φτώχειας» που δημιουργούν εξάρτηση από δημόσιες μη ανταποδοτικές πολιτικές
- να ενδυναμώνουν τις δεξιότητες κοινωνικής και οικονομικής συμμετοχής τους αξιοποιώντας προγράμματα ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης για να ενταχθούν και να παραμείνουν ενεργοί – εφόσον είναι ικανοί και διαθέσιμοι προς εργασία – στην αγορά εργασίας
- να αποκτούν αποτελεσματική πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες (εκπαίδευση, υγεία, στέγαση, κοινωνική φροντίδα).

ΕΙΣΗΓΗΣΗ 3. Πρόσβαση των παιδιών που έχουν ανάγκη σε ποιοτικές υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας

Η πρόσβαση των παιδιών που έχουν ανάγκη σε ποιοτικές υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας (κατ' οίκον, ανοικτή και κλειστή φροντίδα) πρέπει να προωθηθεί μέσω της δημιουργίας ενός μηχανισμού διασφάλισης εθνικών προδιαγραφών ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών. Προτείνεται η άμεση ανάπτυξη ενός Εθνικού Πλαισίου Ποιότητας Κοινωνικών Υπηρεσιών («Χάρτης Ποιότητας των Κοινωνικών Υπηρεσιών» για Παιδιά), με όργανα ελέγχου, εγχειρίδια μεθοδολογίας, έντυπα κριτηρίων, οδηγίες αυτοαξιολόγησης και εξωτερικής αξιολόγησης¹⁵.

¹³ Η αξιολόγηση πρέπει να επικεντρωθεί στην αποτελεσματικότητα του συστήματος ως προς την καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας.

¹⁴ Η διαδικασία μεταρρύθμισης πρέπει να ολοκληρωθεί με την υιοθέτηση ενός νέου Συστήματος Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, που θα κατοχυρωθεί νομοθετικά σε εφαρμογή της σχετικής ρήτρας της παρ. 1 του άρθρου 21 του Αναθεωρημένου Συντάγματος του 2019, που προβλέπει ότι:

«Η οικογένεια, ως θεμέλιο της συντήρησης και προαγωγής του Έθνους, καθώς και ο γάμος, η μητρότητα και η παιδική ηλικία τελούν υπό την προστασία του Κράτους. Το Κράτος μεριμνά για τη διασφάλιση συνθηκών αξιοπρεπούς διαβίωσης όλων των πολιτών μέσω ενός συστήματος ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, όπως νόμος ορίζει».

¹⁵ Επισημαίνεται ότι η κατοχύρωση της ποιότητας των υπηρεσιών φροντίδας αποτελεί πεδίο νομοθετικής ρύθμισης σε αρκετά εθνικά συστήματα της Ευρωπαϊκής Περιφέρειας. Για παράδειγμα, το Ηνωμένο Βασίλειο υιοθέτησε το 2000 το Νόμο περί Προτύπων Φροντίδας (Care Standards Act),

ΕΙΣΗΓΗΣΗ 4. Πρόσβαση των παιδιών που έχουν ανάγκη σε αξιοπρεπή και προσιτή στέγαση

Η πρόσβαση των παιδιών που έχουν ανάγκη σε αξιοπρεπή και προσιτή στέγαση πρέπει να προωθηθεί μέσω της ανάπτυξης του θεσμού της **Κοινωνικής Κατοικίας** (*Social Housing*), που λειτουργεί στα περισσότερα Κράτη Μέλη της ΕΕ ως ένας αυτοτελής τομέας των πολιτικών ρύθμισης της στέγασης, καλύπτοντας αυξημένες δυσχέρειες αντιμετώπισης των στεγαστικών αναγκών του πληθυσμού από την ιδιωτική αγορά στέγασης. Οι σχετικές πολιτικές περιλαμβάνουν:

α) **Πρωτοβουλίες παρέμβασης στον τομέα της στέγασης**, όπως τα φορολογικά κίνητρα και οι αντίστοιχες ενισχύσεις, η επιδότηση στεγαστικών δανείων, οι επιχορηγήσεις στις κατασκευαστικές εταιρείες, οι αναπτυξιακές επιδοτήσεις για την κατασκευή υποδομών, οι απαλλαγές και εκπτώσεις για χρήση βασικών αγαθών (υπηρεσίες κοινής ωφέλειας)

β) **Πρωτοβουλίες ενίσχυσης των διαδικασιών πρόσβασης στη στέγαση**, όπως κατοικίες που επιχορηγούνται από το κράτος (κεντρική διοίκηση και τοπική αυτοδιοίκηση) κατοικίες που προορίζονται για μίσθωση από συγκεκριμένες ομάδες (*social rented housing*), και προγράμματα επιδότησης ενοικίου

γ) **Πρωτοβουλίες ενίσχυσης των διαδικασιών αξιοποίησης της στέγασης**, όπως μέτρα καταπολέμησης της ενεργειακής φτώχειας και μέτρα ανακαίνισης / συντήρησης κατοικιών.

ΕΙΣΗΓΗΣΗ 5. Ανάπτυξη ενός Εθνικού Οικοσυστήματος Κοινωνικής Καινοτομίας για τα παιδιά που έχουν ανάγκη

Η ανάπτυξη ενός οικοσυστήματος Κοινωνικής Καινοτομίας επιδιώκει την πολύπλευρη ενίσχυση της ικανότητας του μοντέλου κοινωνικής πρόνοιας να δρα για την εύρεση νέων αποτελεσματικότερων λύσεων **πρόληψης και αντιμετώπισης σύνθετων κοινωνικών προκλήσεων**, μέσω:

- της ενίσχυσης της ικανότητας των **οργανώσεων του τρίτου τομέα** (εθελοντικές οργανώσεις και κοινωφελή ιδρύματα) και των **κοινωνικών επιχειρήσεων** (*social enterprises*) να παράγουν κοινωνική καινοτομία, δηλαδή να αναπτύξουν καινοτόμες υπηρεσίες κοινωνικής υποστήριξης των παιδιών που έχουν ανάγκη, είτε για την κάλυψη αναγκών που δεν καλύπτονται έως σήμερα είτε για την αποτελεσματικότερη κάλυψη αναγκών που καλύπτονται ανεπαρκώς

ο οποίος ίδρυσε ένα ανεξάρτητο ρυθμιστικό σώμα, την **Εθνική Επιτροπή Προτύπων Φροντίδας** (National Care Standards Commission) των δημόσιων, ιδιωτικών και εθελοντικών δομών παροχής κοινωνικών υπηρεσιών. Η Επιτροπή ενσωματώθηκε τον Μάρτιο του 2009 στην **Επιτροπή Ποιότητας Φροντίδας** (Care Quality Commission) που έχει αναλάβει την οριζόντια παρακολούθηση του πλέγματος των υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής φροντίδας. Βλ. σχετικά www.cqc.org.uk.

- της προαγωγής των κοινωνικών επενδύσεων (*social investment*) για την δημιουργία νέων χρηματοδοτικών εργαλείων¹⁶ που θα υποστηρίζουν στοχευμένα τα καινοτόμα προγράμματα υποστήριξης των παιδιών που έχουν ανάγκη.

Ως κύριος μηχανισμός ανάπτυξης του Εθνικού Οικοσυστήματος Κοινωνικής Καινοτομίας προτείνεται η **δημιουργία ενός Ταμείου Κοινωνικής Καινοτομίας για Παιδιά** (*Children Social Innovation Fund*), το οποίο θα μοχλεύσει πόρους από διαφορετικές πηγές:

- πόροι του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (με έμφαση στον Άξονα Γ «Απασχόληση, Δεξιότητες και Κοινωνική Συνοχή»)
- πόροι του ΕΣΠΑ 2021-2027 (με έμφαση στον Στόχο Πολιτικής 4 «Απασχόληση, Εκπαίδευση και Κοινωνική Προστασία»)
- πόροι Διεθνών Οργανισμών
- πόροι του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων
- πόροι από προγράμματα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης ιδιωτικών επιχειρήσεων
- χορηγίες κοινωφελών ιδρυμάτων.

ΕΙΣΗΓΗΣΗ 6. Δημιουργία του Εθνικού Παρατηρητηρίου Ένταξης των Παιδιών

Προτείνεται ως εμβληματική πρωτοβουλία του Σχεδίου Δράσης η επιλογή της **Ελληνικής Πολιτείας να προωθήσει άμεσα την δημιουργία του Εθνικού Παρατηρητηρίου Ένταξης των Παιδιών**¹⁷, που θα λειτουργήσει ως ανεξάρτητος υποστηρικτικός μηχανισμός για την εφαρμογή της Σύστασης (ΕΕ) 2021/1004¹⁸. Το Παρατηρητήριο θα αποτελέσει μηχανισμό παραγωγής τεχνογνωσίας για τις ανάγκες αντικειμενικής και τεκμηριωμένης υποστήριξης κρίσιμων παρεμβάσεων, αναλαμβάνοντας τις ακόλουθες ενδεικτικές ενέργειες:

- Ανάπτυξη μεθοδολογιών και εργαλείων ανίχνευσης αναγκών των παιδιών σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού
- Εκπόνηση μοντέλου κύριων και συμπληρωματικών δεικτών παρακολούθησης των πολιτικών υποστήριξης των παιδιών σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού

¹⁶ Στην κατηγορία αυτή υπάγονται ιδίως τα Προγράμματα *Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης* (*Corporate Social Responsibility Projects*), οι *Ηθικές Τράπεζες* (*Ethical Banks*), οι επενδύσεις σε σύνθετα χρηματοοικονομικά προϊόντα (*Ομόλογα Κοινωνικού Αντίκτυπου - Social Impact Bonds*), οι *μικροχρηματοδοτήσεις* (*microfinance*), οι οργανωμένες χορηγίες φορέων του μη κερδοσκοπικού ιδιωτικού τομέα και τα προγράμματα *συλλογικής σώρευσης προσφορών* μέσω του διαδικτύου (*Crowdfunding*).

¹⁷ Αντιπροσωπευτικές θεσμικές πρωτοβουλίες έχουν υιοθετηθεί ενδεικτικά από την Γαλλία (*Observatoire national de la protection de l'enfance*), την Γερμανία (*Deutsches Jugendinstitut*) και την Ιταλία (*Centro nazionale di documentazione e di analisi per l'infanzia e l'adolescenza*).

¹⁸ Η λειτουργία του Εθνικού Παρατηρητηρίου πρέπει να αναληφθεί από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης σε συνεργασία με ερευνητικά κέντρα Ελληνικών Πανεπιστημίων που διαθέτουν τεχνογνωσία στα πεδία της κοινωνικής πολιτικής και κοινωνικής ένταξης.

- Εκπόνηση και υποστήριξη συστήματος συλλογής δεδομένων και πληροφοριών
- Παρακολούθηση των κοινωνικοοικονομικών εξελίξεων σε κρίσιμους τομείς που επηρεάζουν την εφαρμογή της Σύστασης (ΕΕ) 2021/1004
- Ανάπτυξη μεθοδολογιών και εργαλείων πειραματικής κοινωνικής πολιτικής¹⁹ για την υποστήριξη των παιδιών σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού
- Καταγραφή και μεταφορά τεχνογνωσίας καλών πρακτικών από χώρες της Ευρωπαϊκής Περιφέρειας στους τομείς της Σύστασης (ΕΕ) 2021/1004
- Καταγραφή και μεταφορά τεχνογνωσίας των Διεθνών Οργανισμών που δραστηριοποιούνται στους τομείς της Σύστασης (ΕΕ) 2021/1004
- Δημιουργία και ανάπτυξη επιστημονικών εργαλείων, Οδηγών και Εγχειριδίων, τα οποία θα «διαχέονται» στο κοινό δωρεάν, μέσω σχετικής ηλεκτρονικής πλατφόρμας
- Σχεδιασμός και εκπόνηση ειδικών ερευνών για την πρόληψη και η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού μέσω της διασφάλισης της πρόσβασης των παιδιών που έχουν ανάγκη σε ένα σύνολο βασικών υπηρεσιών
- Οργάνωση θεματικών εργαστηρίων και σεμιναρίων
- Οργάνωση και υλοποίηση δράσεων ευαισθητοποίησης
- Οργάνωση και υλοποίηση στοχευμένων δράσεων δημοσιότητας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Η χρηματοδότηση του Παρατηρητηρίου μπορεί να καλυφθεί κατ' αρχήν από τον Άξονα Προτεραιότητας 1 «Οριζόντιες Συστημικές Παρεμβάσεις» του Τομεακού Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή» (ΠΑΔΚΣ), το οποίο αποτελεί μηχανισμό εκπλήρωσης του Στόχου Πολιτικής 4 του ΕΣΠΑ 2021-2027 για την προώθηση μίας πιο Κοινωνικής Ευρώπης, που υλοποιεί τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων²⁰.

¹⁹ Το νέο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνοχής για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027 ορίζει την «πειραματική κοινωνική πολιτική» ως τις παρεμβάσεις πολιτικής που παρέχουν μια καινοτόμα απάντηση σε κοινωνικές ανάγκες, εφαρμόζονται σε μικρή κλίμακα και σε συνθήκες που διασφαλίζουν τη δυνατότητα μέτρησης του αντικτύπου τους, πριν εφαρμοσθούν σε άλλα πλαίσια και σε μεγαλύτερη κλίμακα, εάν τα αποτελέσματα αποδειχθούν πειστικά.

²⁰ Επισημαίνεται ότι η Ελλάδα βάσει του *Κανονισμού 2021/1057 για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο* έχει ορίσει στο εγκεκριμένο ΣΕΣ 2021-2027 το ποσοστό με το οποίο θα συμβάλει στον Ευρωπαϊκό Στόχο για μια πιο κοινωνική και συμπεριληπτική Ευρώπη. Υπό το πρίσμα αυτό, το ΠΑΔΚΣ 2021-2027 έχει προβλέψει:

- Ειδική Προτεραιότητα για τη στήριξη της Απασχόλησης των Νέων (15-19 ετών ΕΑΕΚ), με στόχο το 14% των πόρων του ΕΚΤ+ (εξ ολοκλήρου από το ΠΑΔΚΣ)
- Ειδική Προτεραιότητα για την Επιμορφωτική Βοήθεια και την Υλική Στήριξη, με στόχο το 6% των πόρων του ΕΚΤ+ (εξ ολοκλήρου από το ΠΑΔΚΣ)
- **Δράσεις κυρίως συστημικού χαρακτήρα για τους Ειδικούς Στόχους κοινωνικής ένταξης**, συμβάλλοντας στη θεματική συγκέντρωση του 28% των πόρων του ΕΚΤ+.

Παράλληλα, έχει προβλεφθεί στην Προτεραιότητα 1 ειδική μέριμνα για την υποστήριξη των κοινωνικών εταίρων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών (με το 0,65% των πόρων του ΕΚΤ+), ενώ για την προώθηση της κοινωνικής καινοτομίας έχει προβλεφθεί ειδική Προτεραιότητα, προκειμένου να ενταχθούν δράσεις καινοτομίας όλων των ΕΣ του ΠΑΔΚΣ.